

הַלְבוֹת מַלְכִּים וּמַלְחָמוֹת פֶּרֶק ו

א. אֵין עוֹשִׁין מַלְחָמָה עִם אָדָם בְּעוֹלָם, עַד שֶׁקּוֹרְאִין לוֹ לְשָׁלוֹם אֶחָד מַלְחָמַת הָרְשׁוֹת, וְאֶחָד מַלְחָמַת מִצְוָה: שֶׁנֶּאֱמַר "כִּי-תִקְרַב אֶל-עִיר, לְהִלָּחֵם עָלֶיהָ וְקִרְאתָ אֵלֶיהָ, לְשָׁלוֹם" (דברים כ, י). אִם הִשְׁלִימוּ, וְקִבְּלוּ שֶׁבַע מִצְוֹת שֶׁנִּצְטָווּ בְּנֵי נוֹחַ עָלֶיהֶן אֵין הוֹרְגִין מִהֶן נִשְׁמָה; וְהָרִי הֵן לָמָּס, שֶׁנֶּאֱמַר "יִהְיוּ לָךְ לָמָּס וְעַבְדוֹךָ" (דברים כ, יא).

ב. קִבְּלוּ עָלֶיהֶן הַמָּס, וְלֹא קִבְּלוּ הָעֲבָדוֹת, אוֹ שֶׁקִּבְּלוּ הָעֲבָדוֹת, וְלֹא קִבְּלוּ הַמָּס אֵין שׁוֹמְעִין לָהֶם: עַד שֶׁיִּקְבְּלוּ שְׁנֵיהֶם. וְהָעֲבָדוֹת שֶׁיִּקְבְּלוּ הִיא שִׁיְהִיו נִבְזִים וְשִׁפְלִים לְמָטָה, וְלֹא יָרִימוּ רֹאשׁ בְּיִשְׂרָאֵל, אֲלֹא יִהְיוּ כְּבוֹשִׁים תַּחַת יָדָם; וְלֹא יִתְּמְנוּ עַל יִשְׂרָאֵל, לְשׁוֹם דָּבָר בְּעוֹלָם.

ג. וְהַמָּס שֶׁיִּקְבְּלוּ הוּא שִׁיְהִיו מוֹכְנִים לְעֲבֹדַת הַמֶּלֶךְ בְּגוֹפָם וּמְמוֹנָם, כְּגוֹן בְּנִין הַחוּמוֹת, וְחִזּוּק הַמִּצְוֹדוֹת, וּבְנִין אֲרָמוֹן הַמֶּלֶךְ וְכִיּוּצָא בּוֹ: שֶׁנֶּאֱמַר "וְזֶה דְּבַר-הַמָּס אֲשֶׁר-הָעֵלָה הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה, לִבְנוֹת אֶת-בֵּית ה' וְאֶת-בֵּיתוֹ וְאֶת-הַמִּלּוֹא, וְאֶת, חוֹמַת יְרוּשָׁלַם . . . וְאֶת כָּל-עָרֵי הַמִּסְכָּנוֹת, אֲשֶׁר הָיוּ לְשְׁלֹמֹה . . . וַיַּעַלְם שְׁלֹמֹה לָמָּס-עֶבֶד, עַד הַיּוֹם הַזֶּה. וּמִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל, לֹא-נָתַן שְׁלֹמֹה, עֶבֶד: כִּי-הֵם אֲנָשֵׁי הַמַּלְחָמָה, וְעַבְדֵּיו וְשָׂרָיו וְשְׁלִישֵׁיו, וְשָׂרֵי רֶכְבּוֹ, וּפָרָשָׁיו" (מלכים א ט, טו-כב).

ד. וַיֵּשׁ לַמֶּלֶךְ לְהַתְּנוֹת עִמָּהֶם שִׁיקָה חֲצִי מְמוֹנָם, אוֹ הַקְּרָקְעוֹת וַיִּנְיַח כָּל הַמַּטְלָטְלִין, אוֹ כָּל הַמַּטְלָטְלִין וַיִּנְיַח הַקְּרָקְעוֹת כְּפִי מַה שִׁיתָנוּ. וְאִסּוּר לְשַׁקֵּר בְּבְרִיתָם וּלְכַזֵּב לָהֶם, אַחֵר שֶׁהִשְׁלִימוּ וְקִבְּלוּ שֶׁבַע מִצְוֹת.

ה. וְאִם לֹא הִשְׁלִימוּ, אוֹ שֶׁהִשְׁלִימוּ וְלֹא קִבְּלוּ שֶׁבַע מִצְוֹת עוֹשִׁין עִמָּהֶם מַלְחָמָה, וְהוֹרְגִין כָּל הַזִּכְרִים הַגְּדוֹלִים, וּבוֹזְזִין כָּל מְמוֹנָם וְטַפָּם; וְאֵין הוֹרְגִין אִשָּׁה וְלֹא קָטָן שֶׁנֶּאֱמַר "וְהַנָּשִׁים וְהַטָּף" (ראה דברים כ, יד; וראה דברים כ, לד), זֶה טָף שֶׁלִּזְכָּרִים.

ו. בְּמַה דְּבָרִים אֲמוּרִים, בְּמַלְחָמַת הָרְשׁוֹת, שֶׁהִיא עִם שְׂאֵר הָאֻמוֹת. אֲבָל שֶׁבַעַה עֲמָמִין וְעַמְּלָק שֶׁלֹּא הִשְׁלִימוּ, אֵין מְנִיחִין מִהֶם נִשְׁמָה: שֶׁנֶּאֱמַר "כֵּן תַּעֲשֶׂה לְכָל-הָעָרִים . . . רַק, מֵעָרֵי הָעַמִּים . . . לֹא תַחֲיֶה, כָּל-נִשְׁמָה" (דברים כ, טו-טז), וְכֵן הוּא אוֹמֵר בְּעַמְּלָק "תִּמְחָה אֶת-זִכְרָם עַמְּלָק" (דברים כה, יט).

ז. וּמִנֵּין שְׂאִינוּ מַדְבֵּר אֲלֹא בָּאֵלוּ שֶׁלֹּא הִשְׁלִימוּ: שֶׁנֶּאֱמַר "לֹא-הִיָּתָה עִיר, אֲשֶׁר הִשְׁלִימָה אֶת-יִשְׂרָאֵל, בְּלַתִּי הַחַוִּי, יֹשְׁבֵי גִבְעוֹן: אֶת-הַכֹּל, לָקַחוּ בְּמַלְחָמָה. כִּי מֵאֵת ה' הִיָּתָה לַחֲזֹק אֶת-לִבָּם לְקִרְאת הַמַּלְחָמָה אֶת-יִשְׂרָאֵל, לְמַעַן הַחֲרִימָם" (ראה יהושוע יא, יט-כ) מִכָּלֵל שֶׁשִּׁלְּחוּ לָהֶם לְשָׁלוֹם, וְלֹא קִבְּלוּ.

ח. שְׁלוּשָׁה כְּתָבִים שִׁלַּח יְהוֹשֻׁעַ, עַד שֶׁלֹּא נִכְנָס לָאָרֶץ: הָרֹאשׁוֹן שִׁלַּח לָהֶם מִי שְׁרוּצָה לְבָרַח, יִבְרַח; וְחִזּוֹר וְשִׁלַּח מִי שְׁרוּצָה לְהִשְׁלִים, יִשְׁלִים; וְחִזּוֹר וְשִׁלַּח מִי שְׁרוּצָה לַעֲשׂוֹת מַלְחָמָה, יַעֲשֶׂה.

ט. אִם כֵּן, מִפְּנֵי מַה הִעֲרִימוּ יוֹשְׁבֵי גִבְעוֹן: לִפִּי שֶׁשִּׁלַּח לָהֶם בְּכָלֵל, וְלֹא קִבְּלוּ; וְלֹא יָדְעוּ מִשְׁפַּט יִשְׂרָאֵל, וְדָמוֹ שְׂאִין פּוֹתַחֲחִין לָהֶם לְשָׁלוֹם. וְלִמָּה קָשָׁה הַדְּבָר לְנִשְׂיָאִים, וְרָאוּ שְׂרָאוֹי לְהַכּוֹתָם לִפִּי חֶרֶב לוּלִי הַשְּׁבוּעָה: מִפְּנֵי שֶׁכָּרְתוּ לָהֶם בְּרִית, וְהָרִי הוּא

אומר "לא-תכרת להם ברית" (דברים ז, ב); אלא היה דינם, שיהיו למס עבדים. והואיל ובטעות נשבעו להן בדין היה שיהרגו על שהטעום, לולי חלול השם.

י. עמון ומואב אין שולחין להם לשלום, שנאמר "לא-תדרש שלמם, וטבתם" (דברים כג, ז). אמרו חכמים, לפי שנאמר "וקראת אליה, לשלום" (דברים כ, י), יכול עמון ומואב כן תלמד לומר "לא-תדרש שלמם". לפי שנאמר "עמך ישב בקרבך". . . בטוב לו" (דברים כג, יז), יכול עמון ומואב כן תלמד לומר "וטבתם". ואף על פי שאין שואלים בשלומם, אם השלימו מעצמם תחלה, מקבלין אותן.

יא. כשצריך על עיר לתפסה, אין מקיפין אותה מארבע רוחותיה אלא משלוש רוחותיה, ומניחין מקום לבורח, ולמי שרוצה להמלט על נפשו: שנאמר "ויצבאו, על-מדין, כאשר צוה ה', את-משה" (במדבר לא, ז) מפי השמועה למדו, שבכך צוהו.

יב. אין קוצצין אילני מאכל שחוץ למדינה, ואין מונעין מהם אמת המים כדי שייכשו שנאמר "לא-תשחית את-עצה" (דברים כ, יט); וכל הקוצץ, לוקה. ולא במצור בלבד, אלא בכל מקום, כל הקוצץ אילן מאכל דרך השחתה לוקה. אבל קוצצין אותו, אם היה מזיק אילנות אחרות, או מפני שמזיק בשדה אחרים, או מפני שדמיו יקרים; לא אסרה תורה, אלא דרך השחתה.

יג. כל אילן סרק מתר לקץ אותו, ואפלו אינו צריך לו. וכן אילן מאכל שהזקין, ואינו עושה אלא דבר מועט שאינו ראוי לטרח בו מתר לקצו. וכמה יהיה הזית עושה, ולא יקצנו רבע הקב זיתים; ודקל שהוא עושה קב תמרים, לא יקצנו.

יד. ולא האילנות בלבד, אלא כל המשבר פלים, וקורע בגדים, והורס בנין, וסותם מעין, ומאבד מאכלות דרך השחתה עובר ב"לא-תשחית" (דברים כ, יט); ואינו לוקה, אלא מפת מרדות מדבריהם.

טו. צריך על עירות הגויים בשבת, ועושין עמהם מלחמה בשבת שנאמר "עד רדתה" (דברים כ, כ), ואפלו בשבת: בין מלחמת מצוה, בין מלחמת הרשות.

טז. כשחונין, חונין בכל מקום. ומי שנהרג במלחמה במקום שיפל, שם יקבר: קונה מקומו, כמת מצוה. וארבעה דברים, פטרו במחנה: אוכלים הדמאי; ופטורים מרחיצת ידים, בתחלה; ומביאין כל מיני עצים, מכל מקום ואפלו מצאן תלושים ויבשים, אין מקפידין על כך במחנה.

יז. וכן פטורין מלערב ערובי חצרות במחנה, אלא מטלטלין מאהל לאהל ומסכה לסכה והוא שיקיפו כל המחנה מחצה גבוהה עשרה טפחים, כדי שתהיה רשות יחיד כמו שנתבאר בהלכות שבת. ואין מחנה פחותה מעשרה. וכשם שפטורין מכל אלו בהליכתן, כך פטורין בחזירתן.

יח. ואסור להפנות בתוך המחנה, או על פני השדה בכל מקום; אלא מצות עשה לתקן דרך שם מיחדת להפנות בה, שנאמר "ויד תהיה לה, מחוץ למחנה" (דברים כג, יג). וכן מצות עשה להיות יתד לכל אחד ואחד תלויה עם כלי מלחמתו יצא באותה הדרך, ויחפור בה, ויפנה, ויכסה: שנאמר "ויתד תהיה לה, על-

**אַזְנָךְ . . . " (דברים כג, יד). וּבֵין שֵׁשׁ עֶמֶתָן אֲרוֹן, בֵּין שְׁאִין עֶמֶתָן
כָּךְ הֵם עוֹשִׂים תָּמִיד, שֶׁנֶּאֱמַר "וְהָיָה מִחֲנִיךְ, קָדוֹשׁ" (דברים
כג, טו).**